

Frederick Forsyth

De dag van de Jakhals

**Zwarte Beertjes
Utrecht**

1

Het is koud om tien over halfzeven in de ochtend van een maartse dag in Parijs en als een man op het punt staat door een vuurpeloton geëxecuteerd te worden, lijkt het nog kouder dan anders. Op dat tijdstip stond op 11 maart 1963 op de grote binnenplaats van het Fort d'Ivry een kolonel van de Franse luchtmacht tegen een paal, die in het kille grind was geslagen, terwijl zijn handen achter de paal werden gebonden. Hij staaarde met langzaam verdwijnend ongeloof naar het groepje soldaten dat op twintig meter afstand voor hem stond opgesteld.

Een voet schuifelde over het grind om de spanning wat te verlichten toen de blinddoek over de ogen van luitenant-kolonel Jean-Marie Bastien-Thiry werd gebonden, voor de laatste maal het licht uitdovend. Het geprevel van de geestelijke klonk als een machteloze tegenstem onder het gekletter van twintig geweergrendels toen de soldaten hun karabijnen laadden en de trekker spanden. Achter de muren toeterde een Berliet-vrachtwagen op weg naar het centrum van de stad luid tegen een kleinere, voor hem overstekende auto; het geluid stierf weg en overstemde het bevel 'Richten' van de pelotonscommandant. De enige rimpeling die het erop volgende geweersalvo veroorzaakte, was het gefladder van een troep duiven die even de lucht inschoot. Het eenparig 'krak' van het genadeschot, enkele seconden later, ging in het verkeerslawaaï van achter de muren verloren.

De dood van de officier, de leider van een moordenaarsbende van de Geheime Legerorganisatie, die getracht had de president van Frankrijk neer te schieten, was bedoeld om aan verdere aanslagen op het leven van de president een eind te ma-

ken. Door een speling van het noodlot luidde het een begin in en het is dan ook eerst noodzakelijk uiteen te zetten hoe het kwam, dat er op die ochtend in maart op het binnenplein van de militaire gevangenis vlak buiten Parijs een met kogels doorzeefd lijk in de touwen hing...

Eindelijk was de zon achter de paleismuur gedaald en er kropen lange schaduwen over de binnenplaats die een welkome verkoeling brachten. Om zeven uur 's avonds van de warmste dag van het jaar was de temperatuur nog drieëntwintig graden Celsius. Overal in de smoorhete stad laadden de Parijzenaars prikkelbare vrouwen en jengelende kinderen in auto's en treinen om het weekend naar buiten te gaan. Het was 22 augustus 1962, de dag waarop een paar mannen die buiten de stadsgrenzen zaten te wachten, hadden besloten dat de president, generaal Charles de Gaulle, moest sterven.

Terwijl de inwoners van de stad voorbereidingen troffen om de hitte te ontvluchten en de betrekkelijke koelte van de rivieren en stranden op te zoeken, werd de kabinetsvergadering achter de fraaie voorgevel van het Elysée voortgezet. Aan de overkant van het voorplein van roodbruin grind, waar het nu wat koeler werd in de langverbeide schaduw, stonden zestien zwarte gesloten auto's van het type Citroën DS kop aan staart en vormden zo een cirkel om driekwart van het plein.

De chauffeurs, die zich hadden teruggetrokken bij de westelijke muur waar de schaduw het eerst gevallen was, maakten de vrijblijvende grapjes tegen elkaar van mensen die het grootste deel van hun werkdag niets anders doen dan zich naar de grillen van hun meester schikken. Ze zaten nog wat voor zich uit te mopperen over de ongewoon langdurige kabinetsbesprekingen, toen even voor halfacht een met kettingen en medailles behangen bode achter de spiegelglazen deuren boven aan de zes treden van het paleis verscheen en naar de wachters wenkte. Bij de chauffeurs werden half opgerookte Gauloises op de grond gegooid en in het grind vertrapt. De

rechercheurs en de gardes gingen strak rechtop in hun huisjes naast de hoofdingang staan en de zware ijzeren hekken werden opgedraaid.

De chauffeurs zaten achter het stuur van hun limousines toen de eerste groep ministers achter het spiegelglas verscheen. De bode maakte de deuren open en de leden van het kabinet slenterden, elkaar voor het laatst nog een prettig weekend wensend, het bordes af. In volgorde van belangrijkheid reden de gesloten auto's tot onderaan de trap, de bode opende met een buiging het achterportier, de ministers stapten in hun respectieve wagens en werden langs de saluerende Garde Républicaine naar de Faubourg St Honoré gereden.

Nog geen tien minuten later waren ze weg. Er bleven twee lange, zwarte ds 19 Citroëns op de binnenplaats achter, die elk langzaam overstaken tot onderaan het bordes. De voorste, met de wimpel van de president van de Franse Republiek, werd bestuurd door Francis Marroux, een politiechauffeur uit het opleidingskamp en hoofdkwartier van de Gendarmerie Nationale in Satory. Zijn stille aard maakte dat hij niet meedeed met de grapjes van de ministeriële chauffeurs op de binnenplaats; zijn ijzeren zenuwen en zijn kunst om snel en veilig te rijden maakten dat hij de persoonlijke chauffeur van De Gaulle bleef. Behalve Marroux zat er niemand in de auto. De tweede ds 19 erachter werd ook door een gendarme uit Satory bestuurd.

Om kwart voor acht verscheen er weer een groep achter de spiegelglazen deuren en opnieuw sprongen de mannen op het grind stram in de houding. Gekleed in zijn gebruikelijke antracietgrijze pak met twee rijen knopen en donkere das verscheen Charles de Gaulle achter het glas. Met ouderwetse hoffelijkheid liet hij madame Yvonne de Gaulle eerst door de deuren gaan en nam daarna haar arm om haar de treden af naar de wachtende Citroën te geleiden. Bij de auto lieten ze elkaar los en de vrouw van de president ging op de achterbank van het eerste voertuig aan de linkerkant zitten. De generaal stapte rechts van haar in.

Hun schoonzoon, kolonel Alain de Boissieu, toen stafchef van de pantser- en cavalerie-eenheden van het Franse leger, keek of de beide achterportieren wel goed gesloten waren en nam voorin naast Marroux plaats. In de tweede auto namen twee anderen van het groepje functionarissen dat het presidentiële paar de trap af had begeleid, plaats. Henri d'Jouder, de logge lijfwacht van die dag, een Kabyl uit Algerije, ging voorin naast de chauffeur zitten, schoof de zware revolver onder zijn linkeroksel en liet zich achteroverzakken. Sinds dat ogenblik flikkerden zijn ogen onophoudelijk heen en weer, niet over de wagen voor hem, maar over de trottoirs en straathoeken waar ze langsschoten. Na een laatste woord tegen een van de dienstdoende rechercheurs die achterbleef, ging de tweede man alleen achterin zitten. Het was commissaris Jean Ducret, hoofd van het presidentiële bewakingskorps.

Bij de westelijke muur startten twee witgehelmdede motoragenten hun motorfietsen en reden langzaam uit de schaduw naar het hek. Voor de ingang hielden ze drie meter van elkaar af stil en keken om. Marroux reed in de eerste Citroën van het bordes weg, draaide naar het hek en stopte achter de voorrijders op de motorfiets. De tweede auto volgde. Het was tien voor acht.

Weer werd het ijzeren hek opengedraaid en de kleine stoet reed langs de kaarsrechte gardes de Faubourg St Honoré in. Aan het eind van de Faubourg St Honoré spoedde de optocht zich door de Avenue de Marigny. Vanonder de kastanjebomen keek een jongeman met een witte valhelm op, schrijlings op een scooter gezeten, naar de voorbijrijdende stoet, gleed van de trottoirrand weg en volgde hen. Het verkeer was normaal voor een augustusweekend en er was van tevoren geen waarschuwing van het vertrek van de president gegeven. Alleen uit het geloei van de motorsirenes konden de dienstdoende verkeersagenten opmaken dat de optocht eraan kwam en ze moesten uit alle macht zwaaien en fluiten om het verkeer tijdig tot stilstand te brengen.

De stoet meerderde snelheid in de door bomen verduisterde avenue en kwam plotseling in volle vaart de zonovergoten Place Clemenceau oprijden, rechtstreeks in de richting van de Pont Alexandre iii. In het kielzog van de officiële auto's rijdend kostte het de scootrijder niet veel moeite om ze bij te houden. Over de Marroux-brug sloegen de motorrijders de Avenue General Gallieni in en vandaar gingen ze over de brede Boulevard des Invalides. Hier aangekomen wist de scootrijder genoeg. Bij de kruising van de Boulevard des Invalides en de Rue de Varennes gaf hij de brullende motor minder gas en zwenkte naar een hoekcafé. Eenmaal binnen haalde hij een metalen muntstukje uit zijn zak, liep door het café naar achteren waar de telefoon stond en voerde een stadsgesprek.

Luitenant-kolonel Jean-Marie Bastien-Thiry zat in een café in de voorstad Meudon te wachten. Hij was vijfendertig jaar en getrouwd, had twee kinderen en werkte bij het ministerie van Luchtvaart. Onder zijn schijnbaar conventionele beroeps- en gezinsleven koesterde hij een diepe wrok jegens Charles de Gaulle die, zo meende hij, Frankrijk en de mensen die hem in 1958 weer aan de macht hadden gebracht, had verraden door Algerije aan de Algerijnse nationalisten af te staan.

Hij was door het verlies van Algerije niet benadeeld en hij werd ook niet door persoonlijke motieven gedreven. In zijn eigen ogen was hij een patriot, een man die ervan overtuigd was dat hij zijn geliefde vaderland een dienst bewees door de man die het volgens hem verraden had, te vermoorden. Duizenden mensen deelden in die tijd zijn standpunt, maar weinigen waren in verhouding fanatieke leden van de Geheime Legerorganisatie, die hadden gezworen De Gaulle te vermoorden en zijn regering omver te werpen. Bastien-Thiry was zo'n man. Hij zat een biertje te drinken toen het gesprek doorkwam. De barman overhandigde hem de telefoon en ging aan de andere kant van de bar iets aan het televisietoel-

stel verstellen. Bastien-Thiry luisterde enkele ogenblikken, mompelde: 'Mooi, bedankt' in het mondstuk en zette het toestel neer. Zijn bier was al betaald. Hij slenterde de bar uit naar het trottoir, nam een opgerolde krant onder zijn arm vandaan en vouwde hem zorgvuldig tweemaal open.

Aan de overkant van de straat liet een jonge vrouw het vitra-gegordijn van haar flat op de eerste verdieping vallen en draaide zich om naar de twaalf mannen die in de kamer rondhingen. Ze zei: 'Het is route twee.' De vijf jongeren, nog niet zo bedreven in het moorden, hielden op met aan hun vingers te draaien en sprongen op.

De andere zeven waren ouder en minder zenuwachtig. De-gene die zich al het langst met de moordaanslag bezighield, was luitenant Alain Bougrenet de la Tocnaye, onderbevel-hebber van Bastien-Thiry, lid van de extreem-rechtse partij, die uit een familie van rijke landeigenaren stamde. Hij was vijfendertig jaar, getrouwd en had twee kinderen.

De gevaarlijkste man in de kamer was Georges Watin, ne-genendertig jaar oud, een breedgeschouderde OAS-fanatieke-ling met vierkante kaken. Hij was oorspronkelijk landbouw-kundig ingenieur uit Algerije, die zich binnen twee jaar als een van de gevaarlijkste schutters van de OAS had ontpopt. Vanwege een vroegere beenwond stond hij bekend als de Manke.

Toen het meisje het nieuws bekendmaakte, gingen de man-nen via de achterkant van het gebouw achter elkaar de trap af naar een zijstraat waar zes auto's, die allemaal gestolen of gehuurd waren, geparkeerd stonden. Het was zeven uur vijf-envijftig.

Bastien-Thiry had zich persoonlijk dagenlang beziggehouden met de voorbereiding van de plaats van de aanslag, het opmeten van de schootshoeken, de snelheid en afstand van de rijdende voertuigen en de hoeveelheid vuurkracht die no-dig was om ze tot stilstand te brengen. De plek die hij had uitgekozen was een lange, rechte weg, de Avenue de la Libe-ration, die naar de grote wegwkruising van Petit-Clamart leid-

de. Het plan was dat de eerste groep, waaronder de scherpschutters, ongeveer tweehonderd meter voor de wegkruising met hun geweren het vuur op de auto van de president zouden openen. Ze zouden zich achter een aan de kant van de weg geparkeerde Estafette-vrachtwagen schuilhouden en met een zeer kleine hoek op de naderende auto's beginnen te schieten om de scherpschutters zo min mogelijk respijt te gunnen. Volgens de berekeningen van Bastien-Thiry moesten er een stuk of honderdvijftig kogels door de voorste wagen zijn gegaan voordat hij bij de vrachtwagen was gekomen. Als de presidentiële auto tot stilstand gebracht was, zou de tweede OAS-groep snel uit een zijweg komen om de auto van de geheime politie van korte afstand op te blazen. De beide groepen zouden nog enkele seconden bezig zijn om het presidentiële gezelschap te liquideren om vervolgens naar de drie vluchtauto's in een andere zijstraat te rennen.

Bastien-Thiry zelf, de dertiende van het gezelschap, zou op de uitkijk staan. Om vijf over acht stonden de groepen opgesteld. Zo'n honderd meter van de hinderlaag naar de kant van Parijs stond Bastien-Thiry achteloos met zijn krant bij een bushalte. Door met de krant te zwaaien zou hij het sein geven aan Serge Bernier, de leider van het eerste commando, die bij de Estafette zou staan. Deze zou dan het bevel doorgeven aan de gewapende bandieten die languit aan zijn voeten in het gras lagen. Bougrenet de la Tocnaye zou de auto besturen die de geheime politie moest onderscheppen, met Watin de Manke met een machinepistool in de aanslag naast hem.

Terwijl aan de kant van de weg in Petit-Clamart de veiligheidspallen losschoten, liet generaal de Gaulles stoet het drukkeres verkeer van de binnenstad van Parijs achter zich en bereikte de meer open avenues van de voorsteden. Hier werd de snelheid tot bijna negentig kilometer per uur opgevoerd.

Terwijl ze ruim baan kregen, wierp Francis Marroux een blik op zijn horloge, voelde het geprikkelde ongeduld van de oude generaal achter hem en verhoogde de snelheid nog meer. De twee voorrijders op de motorfietsen hielden wat in

en namen hun plaatsen aan het eind van de stoet in. De Gaulle hield nooit zo van al dat uiterlijk vertoon voorop en deed het als het even kon zonder hen. Op deze wijze reed de stoet de Avenue de la Division Leclerc in Petit-Clamart op. Het was acht uur zeventien.

Anderhalve kilometer verderop ondervond Bastien-Thiry de gevolgen van zijn misrekening. Hij hoorde dit pas maanden later van de politie toen hij in de bank van de ter dood veroordeelden zat. Toen hij het tijdstip van de aanslag uitzocht had hij een kalender geraadpleegd waarin stond dat op 22 augustus de zon om acht uur vijfendertig onderging, wat ruimschoots laat genoeg scheen, zelfs al was De Gaulle achter op zijn normale schema, zoals inderdaad het geval was. Maar de kalender die de luchtmachtkolonel geraadpleegd had, was van 1961. Op 22 augustus 1962 viel de duisternis om acht uur tien in. Die vijfentwintig minuten zouden de geschiedenis van Frankrijk veranderen. Om acht uur achttien onderscheidde Bastien-Thiry de stoet die met een vaart van honderd kilometer per uur op hem af kwam stormen. Hij zwaaide woest met zijn krant.

Een kleine honderd meter verder aan de overkant tuurde Bernier boos door de schemering naar de vaag zichtbare figuur bij de bushalte. ‘Heeft de kolonel al met zijn krant gezwaaid?’ vroeg hij aan niemand in het bijzonder. De woorden waren nog niet gesproken of hij zag de haaienvis van de auto van de president die langs de bushalte vloog, opduiken. ‘Vuur!’ schreeuwde hij naar de mannen aan zijn voeten. Ze openden het vuur toen de stoet op hun hoogte kwam, met een hoek van negentig graden naar een bewegend doel dat hen met een vaart van honderd kilometer per uur passeerde.

Dat er nog twaalf kogels in de auto terechtkwamen was een compliment voor de scherpschutterskunst van de moordenaars. De meeste raakten de Citroën aan de achterkant. Twee banden werden aan flarden geschoten en hoewel het zelfplakende binnenbanden waren, begon de in volle vaart rijdende wagen door het plotseling wegvallen van de spanning te slin-

geren en raakten de voorwielen aan het slippen. Bij die gelegenheid redde Francis Marroux het leven van De Gaulle.

Terwijl de beste schutter, de ex-legionair Varga, de banden doorboorde, leegden de anderen hun magazijn op de verdwijnende achterrauit. Een aantal kogels ging door de carrosserie en één verbrijzelde de achterrauit en passeerde op nog geen tien meter afstand de neus van de president. Op de voorbank draaide kolonel De Boissieu zich om en schreeuwde: ‘Bukken’ tegen zijn schoonouders. Madame De Gaulle liet haar hoofd op de schoot van haar man zakken. De generaal gaf lucht aan een ijzig: ‘Wat, alweer?’ en draaide zich om, om uit het achterraampje te kijken.

Marroux hield het trillende stuurwiel vast en draaide zachtjes in de slip, onderwijl gas afnemend. Na even vaart te hebben verloren schoot de Citroën weer vooruit naar de kruising met de Avenue du Bois, de zijweg waar het tweede commando OAS-mannen wachtte. Achter Marroux bleef de bewakingsauto vlak achter hem aan, door geen enkele kogel geraakt.

De snelheid van de naderende auto’s stelde Bougrenet de la Tocnaye, die met draaiende motor in de Avenue du Bois zat te wachten, voor een duidelijke keus; ze te onderscheppen en zelfmoord te plegen als hij door de botsing met het metaal in stukken werd gereten, of de koppeling een halve seconde te laat los te laten. Hij koos het laatste. Toen hij zijn wagen uit de zijweg draaide en op gelijke hoogte met het presidentiële konvooi kwam, was het niet de auto van De Gaulle waar hij naast reed, maar die van de gewapende lijfwacht d’Jouder en commissaris Ducret.

Watin, die vanaf zijn middel uit het rechterzijraampje van de auto hing, leegde zijn machinepistool op de achterkant van de ds voor hem, waarin hij De Gaulles hooghartige profiel door het verbrijzelde glas kon zien.

‘Waarom schieten die idioten niet terug?’ vroeg De Gaulle verwijtend. D’Jouder probeerde door drie meter tussenruimte tussen de twee auto’s een schot op de OAS-moordenaars te lossen, maar de politiechauffeur blokkeerde zijn uitzicht. Ducret

schreeuwde tegen de chauffeur dat hij bij de president moest blijven en een seconde later hadden ze de OAS achter zich gelaten. De twee motorrijders, van wie er een bijna was omgeslagen doordat De la Tournaye plotseling uit de zijweg kwam stormen, herstelden zich en sloten aan. De hele stoet reed in volle vaart naar de rotonde en ging over de wegkruising verder naar Villacoublay.

Op de plaats van de hinderlaag hadden de OAS-mannen geen tijd voor beschuldigingen. Dat kwam later wel. Ze lieten de drie auto's die voor de overval gebruikt waren, achter, sprongen in de vluchtauto's en verdwenen in de vallende duisternis.

Vanuit zijn autozender riep commissaris Ducret Villacoublay op en vertelde in het kort wat er gebeurd was. Toen de stoet tien minuten later arriveerde, stond generaal De Gaulle erop, rechtstreeks door te rijden naar het platform waar de helikopter stond te wachten. Toen de auto stilhield, verdrongen zich officieren en functionarissen eromheen, die de portieren openrukten en een ontdane madame De Gaulle naar buiten hielpen. Aan de andere kant stapte de generaal uit de ravage en schudde de glassplinters van zijn revers. Zonder op de paniekerige vragen van de omringende officieren te letten, liep hij om de auto heen en nam de arm van zijn vrouw.

'Kom lief, we gaan naar huis,' zei hij tegen haar en eindelijk gaf hij de staf van de luchtmacht zijn oordeel over de OAS. 'Ze kunnen niet eens behoorlijk schieten.' Met die woorden leidde hij zijn vrouw naar de helikopter en nam naast haar plaats. Hij werd vergezeld door D'Jouder en ze vertrokken voor een weekend op het land.

Op het betonnen platform zat Francis Marroux nog steeds met een asgrouw gezicht achter het stuur. De twee banden aan de rechterkant van de wagen waren nu helemaal leeggelopen en de ds stond op de velgen. Ducret mompelde bedaard een gelukwens tegen hem en ging vervolgens over tot het opruimen van de rommel.

Terwijl journalisten over de hele wereld beschouwingen hielden over de moordaanslag en bij gebrek aan beter hun kolommen vulden met persoonlijke vermoedens, zette de Franse politie de grootste operatie in de Franse geschiedenis op touw, geleid door de Sûreté Nationale en bijgestaan door de Geheime Dienst en de Gendarmerie. Dit zou al spoedig de grootste mensenjacht worden die het land ooit gekend had en alleen later overtroffen worden door de jacht op een andere moordenaar, wiens geschiedenis onbekend blijft maar die nog steeds in de registers vermeld staat onder zijn codenaam, de Jakhals. Zij kregen hun eerste aanwijzing op 3 september en zoals zo dikwijls bij de politie het geval is, was het een routineonderzoek dat resultaat opleverde. Buiten de stad Valence, ten zuiden van Lyon aan de grote weg van Parijs naar Marseille, werd door een wegversperring van de politie een particuliere auto aangehouden waarin vier mannen zaten. Ze hadden er die dag honderden aangehouden om identiteitspapieren te controleren, maar in dit geval had een van de mannen geen papieren bij zich. Hij en de drie anderen werden meegenomen naar Valence voor een routineonderzoeking.

In Valence werd vastgesteld dat de andere drie in de auto niets met de vierde te maken hadden, behalve dat ze hem een lift hadden gegeven. Ze werden vrijgelaten. Van de vierde man werden vingerafdrukken afgenomen en naar Parijs gestuurd, alleen om te kijken of hij was die hij opgaf. Het antwoord kwam twaalf uur later terug: de vingerafdrukken waren die van een tweeëntwintigjarige deserteur van het Vreemdelingenlegioen, die blootstond aan vervolging onder de krijgswet. Maar de naam die hij had opgegeven was volkomen juist – Pierre-Denis Magade.

Magade werd naar het hoofdbureau van de Service Regional van de Police Judiciaire in Lyon gebracht. Terwijl hij in een wachtkamer zat te wachten om ondervraagd te worden, vroeg een van de politieagenten die hem bewaakten voor de grap: ‘En, hoe zit het met Petit-Clamart?’

Magade haalde hulpeloos zijn schouders op. ‘Nou goed,’ antwoordde hij, ‘wat willen jullie weten?’

Terwijl verblufte politieagenten naar hem luisterden en pen-
nen van stenografen de ene blocnote na de andere volkrab-
belden, praatte Magade acht uur lang. Aan het slot had hij de
naam van alle deelnemers aan Petit-Clamart genoemd en van
negen andere, die kleinere rollen hadden gespeeld bij de
voorbereiding van het complot of het verschaffen van de uit-
rusting. Tweeëntwintig in totaal. De jacht was geopend en
deze keer wist de politie naar wie ze uit moest kijken.

Tenslotte ontsnapte er maar een en die is tot op de dag van
vandaag nooit gepakt. Georges Watin, van wie men aan-
neemt dat hij in Spanje woont, is ontkomen, evenals de mees-
te andere voormannen van de OAS onder de burgerkolonisten
in Algerije.

Het verhoor en de voorbereiding van de aanklacht tegen Bas-
tienThiry, Bougrenet de la Tocnaye en de andere leiders van
de samenzwering, waren in december gereed en de groep
stond in januari 1963 terecht.

Terwijl het proces plaatsvond, verzamelde de OAS haar krach-
ten voor een nieuwe krachtige aanval op de Gaullistische re-
gering en de Franse Geheime Diensten verzetten zich met
hand en tand. Onder het plezierige Parijse leventje, onder het
vernis van cultuur en beschaving, werd een van de bitterste
en meest sadistische geheime oorlogen in de moderne ge-
schiedenis uitgevochten.

De Franse Geheime Dienst heet de Service de Documentati-
on Extérieure et de Contre-Espionage, bekend onder de af-
korting SDECE. Haar taak is zowel spionage buiten Frankrijk
als contraspionage binnenslands, hoewel de twee diensten bij
gelegenheid wel op elkaars terrein werken. Dienst Een is een
zuivere inlichtingendienst, onderverdeeld in bureaus, die be-
kend staan onder de letter R van Renseignement (Informa-
tie). Deze onderafdelingen zijn: R.1 Inlichtingen Analyse;
R.2 Oost-Europa; R.3 West-Europa; R.4 Afrika; R.5 Mid-
den-Oosten; R.6 Verre Oosten; R.7 Amerika/Westelijk Half-

rond. Dienst Twee houdt zich bezig met contraspionage. Drie en Vier omvatten de Communistische Sectie in één afdeling, Zes is Financiën en Zeven Administratie.

Dienst Vijf heeft als titel één woord: Actie. Dit bureau was de ziel van de anti-OAS-oorlog. Vanuit het hoofdkwartier in een onopvallend gebouwencomplex bij de Boulevard Mortier in de buurt van de Porte des Lilas, een grauwe voorstad van noordoostelijk Parijs, trokken de honderd ruwe bonken van de Actiedienst ten strijde. Deze mannen, voornamelijk Corsicanen, beantwoordden in het werkelijke leven bijna letterlijk aan het begrip 'keiharde kerel' uit de verhalen. Ze werden lichamelijk tot het uiterste getraind en daarna naar kamp Satory gestuurd, waar een speciaal onderdeel, afgesloten van de rest, ze alles over vernietiging bijbracht. Ze werden experts in het vechten met kleine wapens, in de ongewapende strijd, in karate en judo. Ze volgden cursussen in radioverbindingen, vernieling en sabotage, ondervraging met en zonder foltering, ontvoering, brandstichting en sluipmoord.

Sommigen spraken alleen Frans, anderen spraken vloeiend verschillende talen en waren in alle hoofdsteden van de wereld thuis. Ze waren gemachtigd bij de uitoefening van hun taak te doden en maakten daar dikwijls gebruik van.

Toen de activiteiten van de OAS steeds gewelddadiger en wreder werden, ontdeed de directeur van de SDECE, generaal Eugene Guibaud, eindelijk deze mannen van hun muilband en liet ze op de OAS los. Sommigen lieten zich bij de OAS inlijven en drongen tot in de hoogste regionen door. Van daaruit stelden ze zich tevreden met het verschaffen van inlichtingen, waarop anderen konden handelen en veel afgezanten van de OAS, die met een opdracht naar Frankrijk of andere oorden gingen waar ze kwetsbaar waren voor de politie, werden opgepakt tengevolge van inlichtingen, die de mannen van de Actiedienst die in de terroristenorganisatie zaten, hadden verstrekt. In andere gevallen kon men gezochte mannen niet naar Frankrijk lokken en werden ze meedogenloos in het buitenland vermoord. Vele familieleden van OASmannen die

eenvoudig verdwenen, geloofden sindsdien dat de mannen door de Actiedienst uit de weg waren geruimd.

Niet dat men de OAS een lesje in gewelddadigheid hoefde te geven. Zij haatten de mannen van de Actiedienst, die vanwege hun rol als geheim agenten bekend stonden als de Barbouzes of Baardmannen, meer dan welke politieagent ook. In de laatste dagen van de strijd om de macht tussen de OAS en de Gaullistische autoriteiten in Algiers, nam de OAS zeven barbouzes levend gevangen. Later werden de lijken gevonden, die zonder oren en neuzen aan balkons en lantatenpalen hingen. Op deze wijze ging de geheime oorlog verder en het volledige verhaal van wie er onder foltering door wiens handen in welke kelder stierven zal nooit verteld worden.

De overige barbouzes bleven zich buiten de OAS voortdurend voor de wenken en oproepen van de SDECE gereed houden. Sommigen van hen waren voor ze in dienst kwamen beroeps-misdadigers uit de onderwereld geweest; ze hielden hun vroegere relaties aan en riepen menigmaal de hulp van hun oude vrienden uit de onderwereld in om een bijzonder smerig karweitje voor de regering op te knappen. Het waren deze activiteiten, die in Frankrijk aanleiding gaven om van een 'parallele' (onofficiële) politie te spreken die naar aangenomen werd, onder bevel stond van een van president De Gaulles rechter-nevenmannen, M. Jacques Foccart. In werkelijkheid bestond er geen 'parallele' politie; de hun toegeschreven activiteiten werden door de sterke arm van de Actie, dienst of tijdelijk gerekruteerde bendeleiders uit het 'milieu' uitgevoerd.

De Corsicanen, die zowel in de onderwereld van Parijs en Marseille als in de Actiedienst de boventoon voerden, wisten wat bloedwraak was en na de moord op de zeven barbouzes van Missie C in Algiers werd er een vendetta tegen de OAS uitgeroepen. Net zoals de Corsicaanse onderwereld in 1944 tijdens de landingen in Zuid-Frankrijk de geallieerden had geholpen (voor hun eigen doel; later eigenden ze zich als beloning het grootste deel van de handel in ontucht langs de

Côte d'Azur toe), vochten de Corsicanen in het begin van de jaren zestig weer voor Frankrijk in een vendetta tegen de OAS. Velen van de OAS-mannen die pieds-noirs (in Algerije geboren Fransen) waren, bezaten dezelfde karaktertrekken als de Corsicanen en soms leek het wel een broederoorlog.

Terwijl Bastien-Thity en zijn kornuiten terechtstonden, kwam ook de veldtocht van de OAS op gang. De aanstichter achter de schermen van het complot van Petit-Clamatt, kolonel Antoine Argoud, was hierbij hun lichtend voorbeeld. Argoud, die op een van de beste universiteiten van Frankrijk, de École Polytechnique, was opgeleid, beschikte over een helder verstand en een ongebreidelde energie. Hij had als luitenant onder De Gaulle voor de bevrijding van Frankrijk tegen de nazi's gevochten. Later kreeg hij het bevel over een cavalerieregiment in Algiers. Hij was een kleine, taaie man en een uitstekend maar meedogenloos soldaat; in 1962 was hij uitvoerend hoofd van de OAS in ballingschap geworden. Met zijn ervaring in psychologische oorlogsvoering begreep hij, dat de strijd tegen het Gaullistische Frankrijk op alle fronten gevoerd moest worden, door middel van terreur, diplomatie en propaganda. Als onderdeel van de campagne organiseerde hij interviews, te geven door het hoofd van de Nationale Verzetsraad – de politieke vleugel van de OAS – de voormalige minister van Buitenlandse Zaken, Georges Bidault, aan alle kranten en televisiestations in heel West-Europa, waarin hij in 'beschaafde' termen de oppositie van de OAS tegen generaal De Gaulle toelichtte.

Argoud bracht nu de intelligentie in praktijk, waarmee hij eens de jongste kolonel in het Franse leger was geworden en die hem nu tot de gevaarlijkste man van de OAS maakte. Hij organiseerde voor Bidault een hele reeks interviews met vooraanstaande radio- en krantencorrespondenten, waarin de oude politicus de gelegenheid kreeg een stemmige sluier over de minder smakelijke activiteiten van de OAS-bandieten te leggen.

Het succes van de door Argoud geïnspireerde propaganda-

actie van Bidault verontrustte de Franse regering minstens net zoveel als de terreurtactiek en de golf van plastic bommen die door heel Frankrijk in bioscopen en cafés ontploften. Toen kwam op 14 februari opnieuw een complot om generaal De Gaulle te vermoorden aan het licht. De volgende dag zou hij op de École Militaire aan de Champ de Mars een voordracht houden. Het was de opzet dat hij bij het binnenkomen in de hal in de rug zou worden geschoten door een sluipmoordenaar, die in de dakgoot van het aangrenzende huizenblok zat.

Zij die later voor het complot terechtstonden, waren Jean Bichon, een artilleriekapitein Robert Poinard, en een lerares Engels aan de Militaire Academie, madame Paule Rousselet de Liffiac. De schutter zou Georges Watin zijn geweest, maar opnieuw had de Manke kans gezien te ontvluchten. In de flat van Poinard werd een geweer met sluipschuttersvizier gevonden en het drietal werd gearresteerd. Tijdens hun proces werd later vastgesteld dat zij bij het zoeken naar een manier om Watin met zijn geweer de Academie in te smokkelen, de onderofficier Marius Tho in de arm hadden genomen, die rechtstreeks naar de politie was gelopen. De volgende dag, 15 februari, woonde generaal De Gaulle de militaire ceremonie plichtsgetrouw op het vastgestelde uur bij, maar deed met grote tegenzin de concessie om in een gepantserde wagen te komen.

Als complot was het onwaarschijnlijk amateuristisch opgezet, maar De Gaulle was boos. De volgende dag ontbood hij de minister van Binnenlandse Zaken Frey; hij sloeg met zijn vuist op tafel en zei tegen de minister die verantwoordelijk was voor de nationale veiligheid: 'Het moet nu maar eens afgelopen zijn met al die aanslagen.' Er werd besloten enkele van de voornaamste OAS-samenzweerders tot voorbeeld te stellen om de anderen af te schrikken. Frey twijfelde niet aan de afloop van het proces van Bastien-Thiry, dat nog steeds in het Hoge Militaire Gerechtshof voortgang vond, want Bastien-Thiry had in de beklaagdenbank de grootste moeite om

uit te leggen waarom hij vond dat Charles de Gaulle moest sterven. Maar er waren nog meer afschrikwekkende maatregelen nodig.

Op 22 februari kwam er een afschrift van een memorandum, dat de directeur van Dienst Twee van de SDECE (contraspionage/binnenlandse veiligheid) aan de minister van Binnenlandse Zaken gezonden had, op het bureau van het hoofd van de Actiedienst terecht. Hier volgt een uittreksel: 'Wij zijn erin geslaagd de verblijfplaats van een van de voornaamste aanvoerders van de subversieve beweging, namelijk ex-kolonel van het Franse leger Antoine Argoud, te lokaliseren. Hij is naar Duitsland gevlucht en volgens de berichten van onze inlichtingendienst aldaar is hij van plan daar enige dagen te blijven... Als gevolg hiervan zou het mogelijk zijn Argoud op te sporen en hem misschien te pakken te krijgen. Aangezien het verzoek, door onze officiële contraspionagedienst aan de bevoegde Duitse veiligheidsorganisaties gedaan, geweigerd is en deze organisaties nu verwachten dat onze agenten Argoud en andere OAS-leiders op de hielen zitten, moet de operatie, voor zover gericht tegen de persoon van Argoud, met de grootst mogelijke spoed en geheimhouding worden uitgevoerd.'

Deze taak werd aan de Actiedienst opgedragen.

In de middag van 25 februari kwam Argoud in München terug uit Rome, waar hij een paar andere OAS-leiders had ontmoet. In plaats van rechtstreeks naar de Unertlstrasse te gaan, nam hij een taxi naar het Eden-Wolff-hotel, waar hij een kamer had gereserveerd, waar blijkbaar een vergadering zou worden gehouden. Hij zou die nooit bijwonen. In de hal werd hij aangehouden door twee mannen, die hem in accentloos Duits aanspraken. Hij veronderstelde dat zij van de Duitse politie waren en tastte in zijn binnenzak naar zijn paspoort.

Hij voelde dat zijn beide armen als in een schroef omklemd werden, zijn benen gingen van de vloer en hij werd vliegensvlug naar een wasserij-auto gevoerd die buiten klaarstond. Hij schopte in het rond en ontving als antwoord een stroom Franse vloeken. Een vereelde hand striemde over zijn neus, een andere

hand stompde in zijn maag, een vinger raakte de gevoelige zenuw onder zijn oor en hij ging uit als een nachtkaaars.

Vierentwintig uur later rinkelde in de Brigade Criminelle van de Police Judiciaire aan de Quai des Orfèvres 36 te Parijs een telefoon. Een schorre stem zei tegen de brigadier die opnam dat hij namens de OAS sprak en dat Antoine Argoud ‘netjes vastgebonden’ in een achter het cid-gebouw geparkeerde bestelwagen zat. Enkele minuten later werd het portier van de auto opengerukt en AR-goud strompelde naar buiten, midden in een kring van stomverbaasde politieagenten.

Zijn ogen, die vierentwintig uur geblinddoekt waren geweest, konden nog niet alles onderscheiden. Hij moest ondersteund worden. Zijn hele gezicht zat vol bloedkorsten van een neusbloeding en zijn mond deed pijn van de prop die de politie eruit had gehaald. Toen iemand hem vroeg: ‘Bent u kolonel Antoine Argoud?’ mompelde hij: ‘Ja.’ De Actiedienst had hem de vorige avond op de een of andere manier over de grens gesmokkeld en het anonieme telefoontje aan de politie over het pakketje dat op hun eigen parkeerterrein op hen wachtte, was een staaltje van hun typisch gevoel voor humor. Hij werd pas in juni 1968 vrijgelaten.

Maar met één ding hadden de mannen van de Actiedienst geen rekening gehouden; met het laten verdwijnen van Argoud hadden zij, ondanks de enorme ontmoedigende werking die hier in de OAS van uitging, de weg vrijgemaakt voor zijn schimmige plaatsvervanger, de weinig bekende maar niet minder uitgekookte luitenantkolonel Marc Rodin, die nu het bevel over de operaties die ten doel hadden De Gaulle te vermoorden, op zich zou nemen. Het was in veel opzichten een slechte ruil.

Op 4 maart deed het Hoge Militaire Gerechtshof uitspraak over Jean-Marie Bastien-Thiry. Hij en twee anderen werden ter dood veroordeeld, evenals drie anderen die nog op vrije voeten waren, onder wie Watin de Manke. Op 8 maart luisterde generaal De Gaulle zwijgend drie uur lang naar gratieverzoeken van de advocaten van de veroordeelde mannen.

Hij verzachtte twee doodvonnissen tot levenslange gevangenisstraf, maar Bastien-Thiry's terdoodveroordeling bleef ongewijzigd.

Die avond bracht zijn advocaat de luchtmachtkolonel op de hoogte van het besluit.

'Het is vastgesteld op de elfde,' zei hij tegen zijn cliënt en toen deze ongelovig bleef glimlachen flapte hij eruit: 'U wordt doodgeschoten.'

Bastien-Thiry schudde glimlachend zijn hoofd.

'U begrijpt het niet,' zei hij tegen de advocaat, 'geen enkel peloton Fransen zal zijn geweer op mij richten.'

Hij vergiste zich. Om acht uur 's morgens werd het nieuws van de executie op de eerste zender van radio Europa in het Frans bekendgemaakt. In de meeste delen van West-Europa werd het door hen, die de nieuwsberichten toevallig hadden aanstaan, gehoord. In een kleine hotelkamer in Oostenrijk stelde deze uitzending een reeks gedachten en daden in werking, die generaal De Gaulle dichterbij de dood brachten dan hij tijdens zijn hele carrière ooit geweest was. Het was de kamer van kolonel Marc Rodin, het nieuwe uitvoerend hoofd van de OAS.